

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av naturreservatet Vedermödan i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Vedermödan, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en flerskiktad och olikåldrig kalkbarrskog, med lång kontinuitet av gran och tall och med dess biologiska mångfald
- bevara och vårda biologisk mångfald knuten till strömmande vattendrag med lämpliga habitat för flodpärlmussla, öring och andra vattenlevande organismer
- bevara och vårda en ekologiskt funktionell kantzon mot vattendragen
- bevara och vårda myrområde, inklusive rikkärr med dess biologiska mångfald
- inom ramen för bevarande av biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftsliv.

Syftet ska uppnås genom att:

- kalkbarrskogen utvecklas huvudsakligen genom en intern dynamik, kompletterat med punktvisa åtgärder för att gynna skyddsvärda arter och livsmiljöer.
- stärka de värdefulla naturmiljöerna som är knutna till vattendragen genom att bevara och vårda en ekologiskt funktionell kantzon.
- vattendragen lämnas till att huvudsakligen formas av naturlig dynamik med utrymme för restaureringsåtgärder vid vandringshinder och biotopvårdande åtgärder samt naturvårdande åtgärder vid biflödet till Gnyltån.

- myrområdet lämnas huvudsakligen till fri utveckling med undantag av rikkärret som restaureras och slås.

Skälen enligt 7 kap. 5§ MB

Skälen till att bilda naturreservatet är att Vedermodan har höga naturvärden knutet till främst tre olika naturmiljöer: kalkbarrskog, myrområde och vattendrag. Kalkbarrskogen har höga naturvärden knutna till lång kontinuitet av gran och tall på basisk mark. Flera rödlistade mykorrhizasvampar såsom bitter taggsvamp och brödtaggsvamp finns i kalkbarrskogen. Myrområdet Stjärnemosse med rikkärr har en hög biologisk mångfald. Vattendraget Gnyltån ingår i Natura 2000 och har en hög grad av naturlighet samt naturligt förekommande stammar av flodpärlmussla och öring.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. anordna upplag av något slag
4. avleda grundvatten, vatten från ån eller andra källor, muddra, dika eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar vattenföringen samt för anläggning i vatten för utvinning av värme. Undantag gäller för åtgärder i enlighet med vattendom Ekeberg m.fl df (F_0339/F_0995).
5. bedriva odling av fisk eller vattenbruk av något slag
6. bedriva täkt av något slag

7. uppföra eller anlägga byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn. Föreskriften gäller inte för att förändra elnätet längs den befintliga elledningen som har beviljats tillstånd enligt A13
9. anlägga väg, led, bro eller spång. Föreskriften gäller inte för spång eller bro över vatten eller våtmark som beviljats tillstånd enligt A14.
10. så, plantera eller sätta ut arter från samtliga artgrupper
11. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser
12. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. förändra elnätet längs den befintliga elledningen
14. anlägga spång eller bro över vatten eller våtmark.

Befintliga elledningar med normalt och akut underhåll, enligt karta på bilaga 1, är undantagna från föreskrifterna.

Uppförande av jakttorn och siktröjning vid jakttorn är undantagna från föreskrifterna A1 och A7.

Åtgärdande av vandringshinder är undantagna från föreskrifterna A1, A2 och A4.

Utförande av biotopvårdande åtgärder i vattendraget söder om markavvattningsförrättningsens södra gräns enligt markering på bilaga 2b, samt hydrologisk restaurering av biflöde är undantagna från föreskrifterna A1, A2 och A4.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. åtgärder såsom punktvis markstörning, punktbränning, eller luckhuggning. Fällda träd lämnas inom reservatet. Vid behov ska fällda träd upparbetas så att de ej utgör lämpligt

ungelmaterial för granbarkborre eller andra allvarliga skadegörare

4. åtgärder för att säkerställa en flerskiktad och olikåldrig kalkbarrskog, med både föryngring och grovlekstillväxt av gran, löv och tall, genom punktbränning, punktvis markstörning och naturvårdande röjning av gran av igenväxningskaraktär
5. skapande av fria vandringsvägar, åtgärdade av vandringshinder, anläggande av lekbottnar och lämpliga livsmiljöer för fisk samt bottenfauna. Biotopvårdande åtgärder i vattendraget får endast genomföras söder om markavvattningsförrättningsens södra gräns enligt markering på bilaga 2b.
6. skapa ekologisk funktionella kantzoner längs vattendraget där det saknas
7. utföra hydrologiska restaureringar av biflöde ifall detta är möjligt. Restaureringen ska föregås av en hydrologisk utredning som visar att intilliggande mark inte blir negativt påverkad.
8. röjning och bortförande, alternativt bränning, av igenväxningsvegetation på rikkärret.
9. slåtter av rikkärret
10. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas
11. bekämpning av, för området, främmande eller invasiva arter
12. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. plocka eller samla in mossor, lavar, vedsvampar eller marksvampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält.

Undantag gäller för att plocka matsvamp. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C6

3. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
4. Samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som har beviljats tillstånd enligt C6.
5. Samla in, döda eller flytta musslor. Föreskriften gäller inte för vetenskaplig undersökning som har beviljats tillstånd enligt C6.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

6. utföra vetenskaplig undersökning.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Areal	28,2 hektar (ha) varav ca 0,3 ha vatten
NVR-id	2054324
Beslut om Natura 2000	Ja, delvis (Gnyltån, SE0310513)
Kommun	Vetlanda
Socken	Ökna
Lägesbeskrivning	Området ligger ca 4 km norr om Kvillsfors och 4 km söder om Pauliström samt 2 km öster om Ökna kyrka.
Fastigheter	Del av Mösshult 1:6. Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Gränsen följer mitten av vattendraget där det sammanfaller.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Vedermödan är ett område med en varierad natur i form av barrblandskog på basisk mark (så kallad kalkbarrskog), myrområde med rikkärr och två vattendrag. Artsammansättningen i naturreservatet karakteriseras av sådana arter som normalt hittas i barrskogar på basisk berggrund och med en lång kontinuitet. Längst i väst rinner vattendraget Gnyltån i nord-sydlig riktning. Gnyltån sträcker sig ca 1,6 kilometer längs naturreservatet och omges av en varierad natur med fuktiga lodytor samt en variation med flacka och branta områden utmed ån. Kantzonen, som hyser minst 30 signalarter, domineras främst av gran och klibbal, men med ett varierat inslag av många andra trädarter så som tall, asp, björk, rönn och ek. I Gnyltån finns det bland annat populationer av flodpärlmussla och öring. Ungefär hälften av sträckan i Gnyltån är klassad som limniska nyckelbiotoper för sina strömmande sträckor. Skogen kring den sydligaste delen av Gnyltån är registrerad som nyckelbiotop med riklig förekomst av stående och liggande död ved i olika dimensioner och nedbrytningsgrad. Längs hela Gnyltån växer en fuktig grandominerad barrblandskog som ligger närmast ån. Sedan genom kantzonen övergår det till en talldominerad hållmarksskog. Det är i barrblandskogen som de flesta skyddsvärda mykorrhizasvampar har hittats. Hela skogen visar på en lång

kontinuitet av gran och tall och nästan hälften av arealen består av skog med en ålder över 100 år. Vedermodan har en varierande terräng med blockstensområden i både öst och västlig riktning och även flacka områden. Förekomsten av död ved varierar i området med riklig förekomst kring nyckelbiotoperna och i och längs med Gnyltån men i övriga delar av reservatet mer sparsamt. En mindre bäck rinner längs med nordvästra sidan av Stjärnemosse och har sitt utlopp i Gnyltån. Längs denna bäck är andelen lövträd samt videbuskar något högre än i omkringliggande områden. Norr om Stjärnemosse är området kring bäcken registrerad som nyckelbiotop för sin rikliga mängd lågor, den naturliga och karakteristiska biotopfloran samt förekommande signalarter till exempel långfliksmossa och blåmossa. Längs bäcken och i ytterkanten av Stjärnemosse ligger ett rikkärr där flera arter av mossor och kärlväxter hittats som trivs i den basiska miljön. De trädbevuxna myrarna utgör lämpliga biotoper för tjäder och tjäderspel. Här förekommer flera signalarter och rödlistade arter däribland liten hornfliksmossa och knärot, även 12 taggsvampar har noterats varav sju rödlistade där bitter taggsvamp och brödtaggsvamp har högst bevarandevärde. Inom området har även förekomst av anisspindling noterats, vilket är länets enda fynd av arten.

Beskrivning av ärendet

Området Vedermodan med Gnyltån och Stjärnemosse har under lång tid varit uppmärksammat för sina höga naturvärden. 2016 skrevs en överenskommelse om eget bevarande av Stjärnemosse med markägaren.

De specifika naturvärden som finns i skogen uppmärksammades först 2007–2008 under länsstyrelsens inventering av fjälltaggsvampar. Områdets barrskogar inventerades ytterligare under 2018, 2019 och 2020 vilket har förstärkt bilden av Vedermodan som en av de mest artrika och intressanta taggsvampsskogarna i länet. Området berör en fastighet och Länsstyrelsen inledde under 2019 en dialog med markägaren.

Under april 2021 beställdes värdering och uppdrag om förhandling om ersättning. I mars 2022 tecknades avtal om inträngsersättning.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Vetlanda kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket och

Skogsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservatet Vedermödan. Vetlanda kommun har inget att erinra mot förslaget.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av naturreservatet Vedermödan skickades på remiss den 30 augusti 2024 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Naturskyddsföreningen i Vetlanda, Friluftsrådet region öst, Ökna Hembygdsförening, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i Jönköpings län och Mellersta Götalands Jordägarförening. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Naturskyddsföreningen i Vetlanda, Skogsstyrelsen, Vetlanda kommun, Mellersta Götalands Jordägarförening, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), E.ON och Pukabo AB.

E.ON Energidistribution AB tillstyrker förslag till beslut om naturreservat under förutsättning att ändringar i föreskrifterna införs som innebär att normalt underhåll omfattas av akut underhåll och skogligt underhåll, att det tillåts motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket, även innefattande parkering av fordon, att akuta åtgärder får ske men att samråd/meddelande till Länsstyrelsen kan ske i efterhand, toppning och beskärning utanför skogsgatan inte ska vara dispenspliktigt, dispensförfarandet utgår helt för befintliga anläggningar, dispens ska meddelas om träd som är farliga för elledningen har växt upp och behöver tas ner, drönarflygning tillåtet vid besiktning och slutligen att det ska framgå i föreskrifterna att förändring av elnätet får tillståndsprövas

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har meddelat att de avstår att yttra sig i ärendet.

Pukabo AB har inkommit med synpunkter gällande införande av eldningsförbud/grillningsförbud i hela reservatet för att förebygga skogsbränder som allt blir vanligare och att detta ska uppföras på skylt som är tänkt att sitta på reservatet. Ytterligare synpunkter är att justera föreskrifterna samt skötselplanen där förvaltaren åläggs att inventera angreppsrisker, följa upp konstaterande angrepp samt att det ska finnas en utarbetad handlingsplan mot granbarkborreangrepp. Det finns även en tveksamhet gällande begreppet storskaligt och att det saknas definition. Vidare ska förvaltaren inventera och åtgärda barkborreangrepp varje år samt att alla granar som är angripna ska föras ut. Detta för att

naturreservatet inte ska bli ett reservat för skadeinsekter som sprids till andra marker. Vidare påpekas vikten av medel för förvaltning och ifall det inte finns medel är risken stor att reservatet missköts och att skötselplanen inte efterlevs.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslag till beslut och skötselplan. Skogsstyrelsen vill dock påtala betydelsen av att sätta in bekämpning av granbarkborre i god tid innan angreppen sprids inom reservatet och för att undvika spridning till närliggande granbestånd.

Mellersta Götalands Jordägarförening har ingen erinran till bildandet då samtycke med markägaren finns. Synpunkter som framförs i yttrandet är att naturreservatet inte ska bli ett reservat för granbarkborre som kan sprida sig till andra marker samt det ska ske regelbunden inventering av granbarkborre och andra skadeinsekter samt att det ska stå i skötselplanen. Det ska även ta hänsyn till omkringliggande produktionsskog vid beslut om hantering av angripna träd där utforsling av angripet virke ska prioriteras. Andra synpunkter är att det ska tas fram en budget till förslaget över kostnader för de förväntade åtgärderna enligt skötselplanen. Den sista synpunkten på yttrandet är att det ska finnas med information om risker för eldning på informationsskylten samt att det ska råda eldningsförbud i hela reservatet.

Naturskyddsföreningen i Vetlanda är mycket positiva till förslaget och det är viktigt att både innefatta Gnyltån och mossen. De anser att de insatser som nämns i skötselplanen, hydrologisk undersökning samt restaureringen av mossen för att möjliggöra slåtter sker snarast, inte senast 2030 när det gäller restaureringen.

Vetlanda kommun har inte något att erinra mot bildande av naturreservat Vedermodan inklusive skötselplan. Kommunen förutsätter att god dialog med markägare sker i samband med bildande av naturreservatet.

Samtliga remissvar har behandlats och delvis beaktats i beslutet eller skötselplanen. Länsstyrelsens ställningstagande framgår under rubriken Bemötande av inkomna remissvar.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Länsstyrelsen har förtydligat i A-föreskrifterna att både normalt och akut underhåll för elledningen är undantagna från föreskrifterna. Föreskrifterna innehåller nu även att förändring av elnätet får ske efter tillstånd från Länsstyrelsen längs den befintliga elledningen.

Åtgärderna som listas i yttrandet ingår i underhåll av elledningen och därav behövs inte några förändringar i detta beslut. Det Länsstyrelsen vill upplysa är att åtgärder som kan påverka värdefulla träd eller naturvärdena inom området kan beröras av annan lagstiftning.

Gällande eldningsförbud/grillförbud i naturreservatet så har Länsstyrelsen gjort en avvägning enligt 7 kap 25 § MB för föreskrifterna för området och ska inte gå längre än vad som krävs för att tillgodose skyddet. Vedermodan är ett naturreservat som är relativt otillgängligt och svårframkomligt på sina platser samt inget välbesökt område. Allemansrätten gäller inom naturreservatet och har riktlinjer gällande eldning, vilket anses vara tillräckligt för området.

Länsstyrelsen har i förslag till beslut samt skötselplan inkluderat åtgärder mot granbarkborreangrepp, bland annat att fällda träd inte ska utgöra lämpligt yngelmateriel för granbarkborre eller allvarliga skadegörare, samt även att undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre. Träd som nyligen är angripna kan transporteras ut ifall områdets bevarandevärden påtagligt hotas. I skötselplanen finns det under 3.3 "Oplanerade övergripande åtgärder" ett stycke som beskriver att åtgärder får genomföras ifall områdets bevarandevärden påtagligt hotas. Syftet med att bilda naturreservatet Vedermodan är för att bevara biologisk mångfald genom att bland annat bevara och vårda en lång kontinuitet av både gran och tall. För att kunna uppnå syftet med naturreservatet kan Länsstyrelsen meddela föreskrifter enligt 7 kap 5 §, 6 § samt 30 § MB och 7 kap. 6 § MB. De föreskrifterna som meddelas enligt 7 kap. 6 § MB berör vad markägaren ska tåla för att förvaltaren ska kunna sköta naturreservatet och får inte gå längre än vad som anses nödvändigt för att uppnå syftet. Mindre angrepp av granbarkborre kan gynna naturvärdena som finns i området, vilket också medför att det inte går att ha en generell skyldighet att bekämpa alla granbarkborreangripna träd i naturreservatet, utan enbart ifall angreppen hotar syftet med naturreservatet. Länsstyrelsen vill däremot vara tydlig med att säga att myndigheten inte vill att det ska finnas angrepp som kan påsikt hota naturvärdena som finns i området. Det är därför det är tillåtet enligt föreskrifterna att genomföra bekämpning till viss del och att nyligen angripna träd kan föras ut ur naturreservatet ifall bevarandevärdena hotas. Gällande andra skadeinsekter kan inte Länsstyrelsen generalisera skadeinsekter som grupp då syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald och skadeinsekter syftar på ekonomiska skador

utifrån produktionsskog. Om det i framtiden sker spridning av andra arter som kan motverka syftet med naturreservatet kan Länsstyrelsen ompröva föreskrifterna i beslutet.

Efter yttrandet har Länsstyrelsen justerat skötselplanen och skrivit in i tabellen med sammanfattade åtgärder att det ska ske en inventering av angreppsrisker och att uppföljning av konstaterade angrepp ska ske. Detta minskar även risken att spridningar sker till omkringliggande fastigheter då angrepp kan fångas upp i tidigt på året. Länsstyrelsen kan inte ta hänsyn till omkringliggande produktionsskog vid beslut gällande hantering av angripna träd.

Storskaligt barkborreangrepp används därför att Länsstyrelsen inte vill låsa fast sig vid en specifik siffra och avvakta till ett visst antal träd har blivit angripna för att kunna genomföra en åtgärd. Finns det ett behov att göra åtgärder mot granbarkborre så vill Länsstyrelsen kunna genomföra detta så fort som möjligt.

Gällande medel för att förvalta naturreservat vill Länsstyrelsen genomföra en anpassad skötsel för att gynna naturvärdena som finns i området, däremot så är det inte möjligt att ta fram en ekonomisk plan för området. Detta då det är regeringen som varje år beslutar om hur stort anslaget är för att förvalta skyddande områden, vilket kan variera mellan åren.

Länsstyrelsen strävar med att genomföra åtgärder enligt skötselplanen så tidigt som möjligt i naturreservatet. Däremot behöver Länsstyrelsen samtidigt prioritera alla åtgärder som behöver genomföras. Vissa åtgärder sätts med längre tidsperspektiv.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Naturreservatsbildning av Vedermodan bidrar till att miljökvalitetsmålen "Levande skogar", "Myllrande våtmarker", "Levande sjöar och vattendrag" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas. Naturreservatsbildningen utgör en del i den helhet av bevarandeinsatser som syftar till att ge Gnyltån ett långsiktigt skydd och som ska säkerställa att de höga bevarandevärdena i ån bevaras långsiktigt.

Naturreservatsbildningen av Vedermodan prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen i Jönköpings

distrikt). Skogen inom Vedermödan består av kalkbarrskog vilken är en prioriterad skogstyp att bevara enligt den nationella skogsstrategin och ligger inom värdetrakten Övre Emådalen. Två områden är registrerade som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Förekomsten av flera skyddsvärda kontinuitetskrävande mykorrhizasvampar i kombination med ett större område med äldre skog, gör att området bedöms ha höga värden på beståndsnivå. Vedermödan ligger inom värdetrakten Övre Emådalen, som har höga naturvärden knutna till bland annat kalkbarrskogar, vilket innebär att det skyddade området anses ha hög grad av långsiktig ekologisk funktionalitet. Utöver skogen är Gnyltån som rinner genom Vedermödan naturreservat utpekad som ett särskilt värdefullt vattendrag med avseende på sina ekologiska värden och ingår även i ett Natura 2000-område (Gnyltån SE0310513). Ån bedöms ha höga ekologiska värden bland annat för att både öring och flodpärlmussla har hittats i ån samt att stora delar av åsträckan utgörs av nyckelbiotop i form av strömmande vatten.

Myrområdet Stjärnemosse är utpekad i myrskyddsplanen för Sverige (Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket Rapport 5670) och är av högsta klass (VMI klass 1) i länets våtmarksinventering. Skötseln kommer främst att vara inriktad på intern dynamik samt återkommande skötsel för att gynna de olika naturtyperna. Där det är möjligt kan skog skötas genom bland annat brandefterliknande punktåtgärder och Gnyltån ska kunna restaureras samt en funktionell kantzon ska säkras längs hela sträckan. Biflödet inom området ska genomgå en hydrologisk restaurering ifall utredningen visar på att det är möjligt.

Vedermödan är beläget inom Emåns avrinningsområde och är därmed inom riksintresse för förbud mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot täkt, dikning, avverkning av skog, borttransport av död ved och exploatering. För att bevara områdets naturvärden ska området i huvudsak lämnas orört. Detta kompletteras med en begränsad skötsel anpassad för att säkerställa bevarandet av områdets beskrivna biologiska mångfald med tyngdpunkt på svårspredda, sällsynta, kontinuitetskrävande mykorrhizasvampar. Skötseln omfattar även möjlighet att utföra åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre som utgör ett hot mot områdets bevarandevärden. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och säkerställa förekomst av krävande kontinuitetsberoende arter, främst mykorrhizasvampar som hittats i naturreservatet, skydda särskilt skyddsvärda vattendrag och bevara och stärka värden knutna till myrområden med öppen myr, rikkärr och trädbevuxna myrar. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av

särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt

7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 3 januari 2025 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Vetlanda-Posten den 12 december 2024, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 2 januari 2025.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 4 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med naturvårdshandläggare Hanna Ideström som föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande enhetschef Sara Lamme medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Sändlista

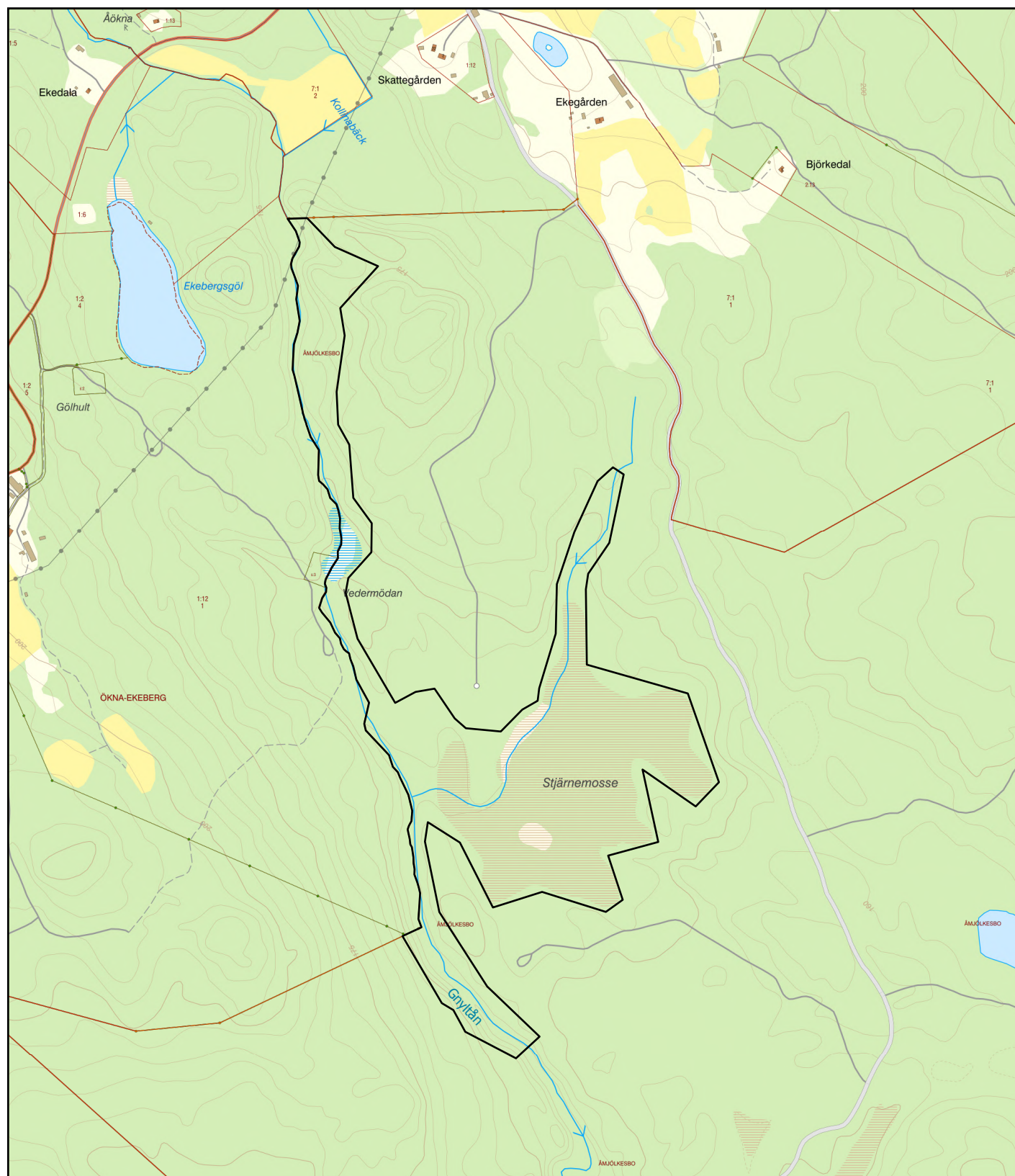
Vedermödans naturreservat

Bilaga 1

Beslutskarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2024-12-03, dnr 9932-2020

0 75 150 300 Meter

Gräns för naturreservat

Skala 1:10 000

Länsstyrelsen
Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping

